

PROCEDURA REAGOWANIA **W SYTUACJI UJAWNIEŃ ZDARZENIA CYBERPRZEMOCY**

W przypadku ujawnienia wystąpienia zdarzenia określanego mianem cyberprzemocy, czyli sytuacji gdy uczeń doświadcza takich sytuacji jak:

- przemoc werbalna w sieci (wulgarne wyzywanie, poniżanie, ośmieszanie, straszenie, szantaż),
- rejestrowanie filmów i zdjęć wbrew woli dziecka,
- publikowanie w sieci filmów, zdjęć i informacji ośmieszających dziecko,
- podszywanie się w sieci pod dziecko,

podejmowane są działania mające na celu:

- udzielenie wsparcia ofierze przemocy,
- zabezpieczenie dowodów i ustalenie okoliczności zdarzenia,
- wyłączenie konsekwencji wobec sprawcy przemocy.

Osobą zgłaszającą fakt prześladowania może być poszkodowany uczeń, jego rodzice lub inni uczniowie – świadkowie zdarzenia, nauczyciele.

Ustalenie okoliczności zdarzenia

1. Jeśli wiedzę o zajściu zdarzenia cyberprzemocy posiada nauczyciel niebędący wychowawcą, powinien przekazać informację wychowawcy klasy, który informuje o fakcie pedagoga szkolnego i dyrektora.
2. Dyrektor szkoły wraz z pedagogiem i wychowawcą dokonują analizy zdarzenia i planują dalsze działania. Do zadań szkoły należy również ustalenie ewentualnych świadków zdarzenia.

Zabezpieczenie dowodów

1. Wszelkie dowody cyberprzemocy powinny zostać zabezpieczone i zarejestrowane. Należy odnotować datę i czas otrzymania materiału, treść wiadomości oraz, jeśli to możliwe, dane nadawcy (nazwę użytkownika, adres e-mail, numer telefonu komórkowego, itp.) lub adres strony www, na której pojawiły się szkodliwe treści czy profil.
2. Na etapie zbierania i zabezpieczania dowodów oraz ustalania tożsamości sprawcy cyberprzemocy można skorzystać z pomocy nauczyciela informatyki.

Postępowanie w sytuacji gdy sprawca jest znany

1. Gdy sprawca cyberprzemocy jest znany i jest on uczniem szkoły, pedagog szkolny podejmuje następujące działania:
 - a. Rozmowa z uczniem-sprawcą przemocy o jego zachowaniu:
 - ustalenie okoliczności zajścia, wspólne zastanowienie się nad jego przyczynami i poszukanie rozwiązania konfliktowej sytuacji,
 - poinformowanie ucznia o tym, że szkoła nie akceptuje żadnych form przemocy,

- poinformowanie ucznia o skutkach jego postępowania i konsekwencjach regulaminowych, które zostaną wobec niego zastosowane,
- zobowiązanie do zaprzestania swojego działania i usunięcia z sieci szkodliwych materiałów,
- określenie sposobów zadośćuczynienia wobec ofiary cyberprzemocy.

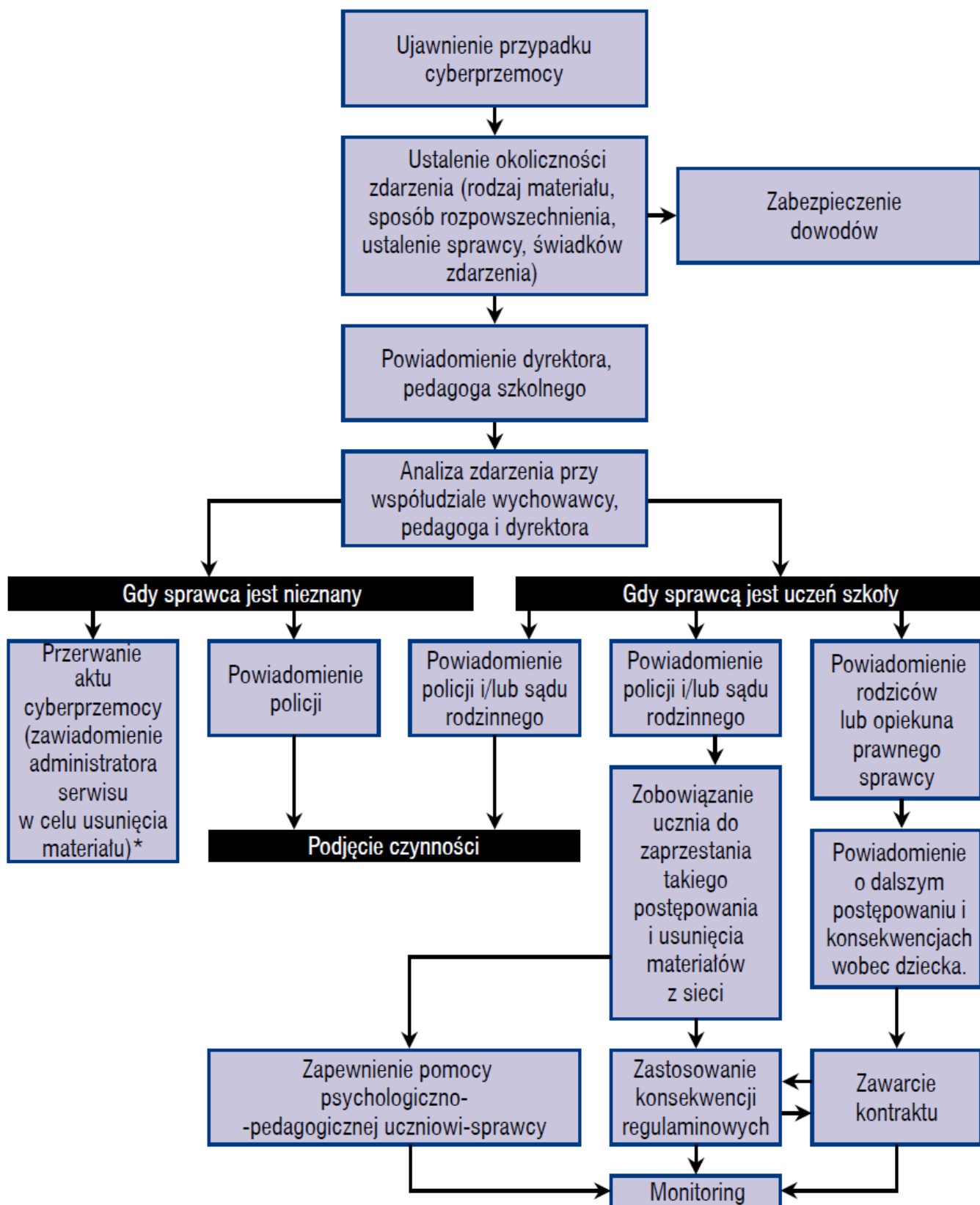
UWAGA!

- Jeśli w zdarzeniu brała udział większa grupa uczniów, należy rozmawiać z każdym z nim z osobna, zaczynając od lidera grupy,
 - Nie należy konfrontować sprawcy i ofiary cyberprzemocy.
- b. Powiadomienie rodziców sprawcy i omówienie z nimi zachowania dziecka,
- powiadomienie rodziców sprawcy o przebiegu zdarzenia i zapoznanie z materiałem dowodowym,
 - poinformowanie rodziców o dalszym postępowaniu w sprawie podjętych przez szkołę środków dyscyplinarnych wobec dziecka.
 - opracowanie z rodzicami „kontraktu” dla dziecka, określającego zobowiązania ucznia, rodziców i przedstawiciela szkoły oraz konsekwencje nieprzestrzegania przyjętych wymagań i terminów ich realizacji.
- c. Objęcie sprawcy opieką psychologiczno-pedagogiczną,
- praca ze sprawcą powinna zmierzać w kierunku pomocy uczniowi w zrozumieniu konsekwencji swojego zachowania, w zmianie postawy i postępowania, w tym ze sposobu korzystania z nowych technologii.
 - w uzasadnionych przypadkach można zaproponować uczniowi (za zgodą rodziców) skierowanie do specjalistycznej placówki i udział w programie terapeutycznym.
2. Zastosowanie środków dyscyplinarnych
- a. Stosowane są tutaj konsekwencje przewidziane dla sytuacji „tradycyjnej” przemocy i zapisane w regulaminie szkoły, dodatkowo uczeń może zostać ukarany czasowym zakazem korzystania ze szkolnej pracowni komputerowej w czasie wolnym i/lub zakazem przynoszenia do szkoły akcesoriów elektronicznych.
- b. Podejmując decyzję o rodzaju kary, należy wziąć pod uwagę: rozmiar i rangę szkody, czas trwania prześladowania, świadomość popełnionego czynu, motywację sprawcy oraz rodzaj rozpowszechnianego materiału.
3. Jeżeli doszło do złamania prawa należy zawiadomić policję.

Postępowanie w sytuacji gdy sprawca jest nieznany

1. Gdy ustalenie sprawcy nie jest możliwe, dyrektor szkoły lub wyznaczony przez niego reprezentant kontaktuje się z dostawcą usługi w celu usunięcia z sieci kompromitujących lub krzywdzących materiałów na podstawie art. 14 Ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną.
2. W przypadku, gdy zostało złamane prawo, a tożsamość sprawcy nie została ustalona, dyrektor szkoły kontaktuje się z policją w celu wyjaśnienia zdarzenia.

Procedura reagowania wobec sprawcy cyberprzemocy

* Pomoc można uzyskać w [Helpline.org.pl](https://helpline.org.pl)

Działania podejmowane wobec ofiary cyberprzemocy

Uczeń jako ofiara cyberprzemocy musi wiedzieć, że szkoła podejmie odpowiednie kroki w celu rozwiązania problemu.

1. Wsparcie psychiczne:

Podczas rozmowy z uczniem – ofiarą cyberprzemocy:

- zapewnij go, że dobrze zrobił, mówiąc Ci o tym, co się stało,
- powiedz, że widzisz i rozumiesz, że jest mu trudno ujawnić to, co go spotkało,
- powiedz mu, że nikt nie ma prawa tak się zachowywać wobec niego,
- zapewnij go, że szkoła nie toleruje żadnej formy przemocy i że postarasz mu się pomóc, uruchamiając odpowiednie procedury interwencyjne,
- bądź uważny na pozawerbalne przejawy uczuć dziecka – zażenowanie, skrepowanie, wstyd, lęk, smutek, poczucie winy.

2. Porada:

Poradź uczniowi, aby:

- nie utrzymywał kontaktu ze sprawcą, nie odpowiadał na maile, telefony, itp.
- nie kasował dowodów: e-maili, SMS-ów, MMS-ów, zdjęć, filmów i przedstawił je Tobie lub innej osobie dorosłej,
- zastanowił się nad zmianą swoich danych kontaktowych w komunikatorach, zmianą adresu e-mail, numeru telefonu komórkowego, itp.
- jeśli korzysta z komunikatora, to ustawił go tak, żeby nikt spoza listy kontaktów nie mógł się z nim połączyć.

3. Monitoring:

- po zakończeniu interwencji, wychowawca lub pedagog szkolny sprawdzając czy nie są wobec niego podejmowane dalsze działania związane z przemocą lub działania odwetowe ze strony sprawcy.
- Wychowawca lub pedagog szkolny informuje rodziców dziecka o zaistniałej sytuacji oraz o podjętych przez szkołę działaniach mających na celu rozwiązanie sprawy. Wskazuje inne ewentualne możliwości rozwiązania problemu.

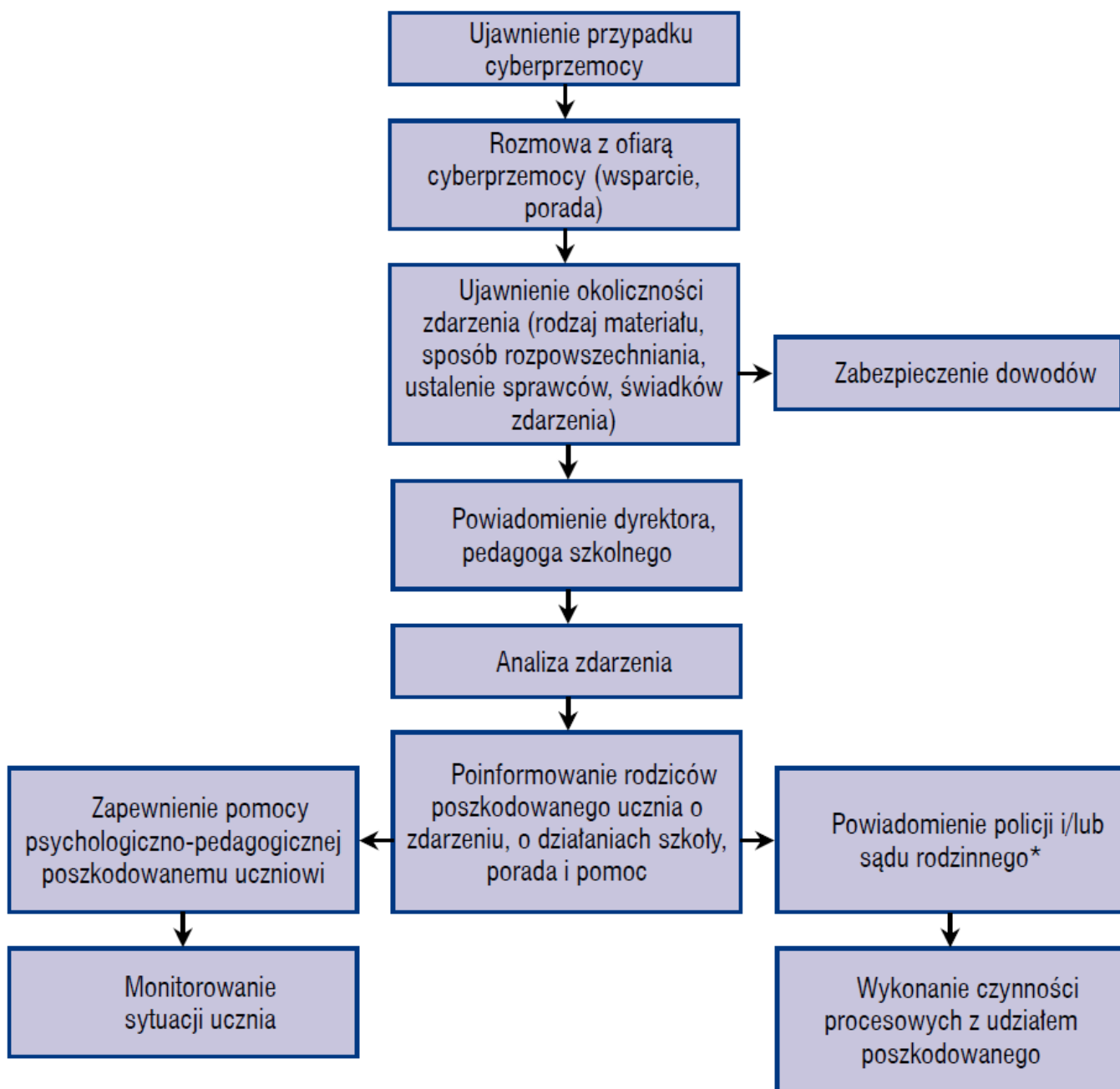
Działania podejmowane wobec świadka

Osoba, której uczeń zaufał, informując o jakimkolwiek akcie przemocy, a więc i cyberprzemocy, ma obowiązek postępować tak, aby swoim zachowaniem i działaniem nie narazić świadka zgłaszającego problem. Niedopuszczalne jest konfrontowanie świadka ze sprawcą, jako metody wyjaśniania sprawy.

Jak się zachować wobec świadka zgłaszającego cyberprzemocy:

- powiedz, że dobrze zrobił, zgłaszając fakt przemocy,
- powiedz, że wymagało to od niego wielkiej odwagi,
- zapewnij o swojej dyskrecji,
- nie ujawniaj jego danych, jeśli nie jest to konieczne (np. gdy sprawa została zgłoszona na policję),
- pod żadnym pozorem nie konfrontuj go ze sprawcą,
- zadbaj o jego bezpieczeństwo, nie upubliczniając jego udziału w sprawie.

Procedura reagowania wobec ofiary cyberprzemocy

* Szkoła jest zobowiązana do powiadomienia policji i/lub sądu rodzinnego w przypadku przestępstw ściganych z urzędu.

Sporządzenie dokumentacji z zajścia

1. Pedagog szkolny zobowiązany jest do sporządzenia notatki służbowej z rozmów ze sprawcą, poszkodowanym, ich rodzicami oraz świadkami zdarzenia. Dokument powinien zawierać datę i miejsce rozmowy, personalia osób biorących w niej udział i opis ustalonego przebiegu wydarzeń.
2. Jeśli rozmowa przebiegała w obecności świadka (np. wychowawcy), powinien on podpisać notatkę po jej sporządzeniu.
3. Jeśli zostały zabezpieczone dowody cyberprzemocy, należy je również włączyć do dokumentacji pedagogicznej (wydruki, opis itp.).

Współpraca z policją

1. Policja powinna być wzywana do szkoły w sytuacji, gdy ujawnione zostanie naruszenie prawa. W przypadku zagrożenia zdrowia lub życia policję należy wezwać natychmiast.

Współpraca z sądem rodzinnym

1. Jeśli rodzice sprawcy cyberprzemocy odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a uczeń nie zaniechał dotychczasowego postępowania, dyrektor szkoły pisemnie zawiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny, szczególnie jeśli do szkoły napływają informacje o innych przejawach demoralizacji dziecka.
2. Gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne środki wychowawcze (rozmowa z rodzicami, konsekwencje regulaminowe wobec ucznia, spotkania z pedagogiem itp.), a ich zastosowanie nie przynosi pożądaných efektów dyrektor zwraca się do sądu rodzinnego z wnioskiem o podjęcie odpowiednich środków wynikających z Ustawy o postępowaniu z nieletnimi.

*Powyższe procedury opracowano jako wyciąg z poradnika dla szkół:
„Jak reagować na cyberprzemocy” (Wydanie II – poprawione)*

Literatura:

Biblioteka programu „Dziecko w Sieci” Fundacji Dzieci Niczyje, „Jak reagować na cyberprzemocy. Poradnik dla szkół” pod red. Ł. Wojtasika, wyd. Fundacja Dzieci Niczyje